

PRESENCIA HUMANA

En poques èpoques literàries havia estat posada, com en aquests darrers temps, la qüestió del paper que li toca fer al poeta. Podríem assegurar que tot ha estat dit, això és, que tots els papers li han estat encomanats. Si repassem, a partir del 1914, els manifestos literaris que han estat llançats als quatre vents de l'avidesa, trobarem el poeta frèvol vestit successivament amb tots els oripells —amb tots els parracs!— de tots els guarda-robes. Tant si ha de xiular com el tren, com si ha de fer ganyotes damunt un escenari; tant si ha d'exalçar l'Estat com si ha de maleir el Poderós, el poeta, generós per natura, es deixa acompanyar pels més fal·laços dels doctrinaris, amb una candor que el delata en la seva mateixa puresa.

Haureu llegit els manifestos en els quals hom apel·lava als poetes com l'esperança del món nou —vosaltres sou els ungits a l'hora de la pau!—; coneixeu la crida dels qui reclamen llur ajut als poetes perquè davant la lluita de classes es posin, decidits, al costat dels «Favets» o dels «Tremends». Aquest l'empeny pel camí de la retòrica inútil; aquell l'encisa amb un mostrari de deixalles romàntiques. En Tal «exigeix» que sigui realista; en Tal Altre, superrealista. El de més ençà li ensenya el camí de la Torre de Vori; el de més enllà l'insulta pel seu isolament. Ningú, però, no deixa el poeta en la seva pròpia llibertat.

Tots hem conegut la «poesia», és un dir, d'encàrrec; hom assenyala un tema: hi ha qui canta la Font dels Ocellets; qui la fàbrica de filats dels senyors Perers i Tutusaus; qui la Moreneta. Aquesta subordinació del poeta a un tema prèviament elaborat, aquesta poesia aplicada no és patrimoni únicament del regionalisme vallesenc o tolosenc. Els socialistes, dic jo, també organitzen concursos literaris, on hom sol·licita dels poetes, honorables empreses que han de posar en joc l'emotivitat, etc. Pocs demanen als poetes allò que fa poc llegíem que els reclamava Ed. Humeau: el cant natural de llur presència al món.

La tasca del poeta és alliberar-se ell mateix en el cant, i és d'aquest alliberament que la comunitat, de retop, es beneficiarà. El cant del poeta, encara que sigui entonat a la més amagada de les estances del Castell, no és mai un cant perdut. Sia el seu llenguatge comunicable, sia hermètic. Cada poeta no solament s'ha d'expressar ell mateix en el seu poema, ans també en la seva pròpia retòrica.

La seva expressió serà una realització individual o una comunicació. S'expressarà ell mateix, o ens expressarà a tots, o procurarà d'expressar els fets o el misteri. O ens expressarà a tots per mitjà d'ell mateix. Però en tots els casos el poeta, forjador, endeví o mèdiom, ha d'advocar per fer-se responsable del seu cant i de les contradiccions del seu cant. L'obra del poeta, en l'accepció més pura, tendeix sempre a expressar l'universal. El poeta és just. «No

pot ajornar la seva obra per a circumstàncies més favorables.» D'ací el seu realisme i el seu irrealisme, el seu naturalisme i el seu sobrenaturalisme. Si el poeta, com he dit prou vegades, transcriu, és per tal com és present a una realitat. Clàssic o romàntic, la precisió del seu missatge es deu a la seva presència í humana. Goso dir que és precisament poeta qui és present. Però el més difícil per als homes és mantenir-nos, sense defallir, en aquesta presència.

J. V. Foix

[14-XII-1934]